

Кузуб Михайло Віталійович,
старший викладач кафедри обліку та оподаткування,
Ляшенко Ілона Анатоліївна.
Київський національний торговельно-економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Анотація. Досліджено питання організації оплати праці та її регулювання в Україні. Запропоновано удосконалення організації обліку праці та її оплати на підприємствах.

Ключові слова: оплати праці, трудові відносини, стаж роботи.

Доцільність дослідження даної теми зумовлено зміною документальної та нормативної бази оплати праці на окремих підприємствах. Наразі можемо спостерігати значний поділ заробітної плати між різними соціальними групами. Оплата праці втратила позицію основного фактору як мотивації працівників до продуктивної праці.

Організація обліку праці має здійснювати контроль за кількістю і якістю виконаної роботи та за використанням засобів, які прийнято включати до фонду заробітної плати і виплат соціального характеру.

На сьогодні існують багато підприємств з різними формами власності, на яких встановлені нові форми організації праці. У досліджуваній темі важливе місце має матеріальне заохочення робітників, і перш за все створення тісного зв'язку між заробітною платою з отриманими результатами. Такий підхід вимагає, у свою чергу, залучення новітніх прогресивних систем і форм оплати, що враховували б індивідуальні особливості кожного члена колективу. Пошуки зручних форм оплати праці та нових підходів до управління працею, які були б допустимі ринковим відносинам, ведуть до неминучих змін та удосконалення в системі організації обліку заробітної плати.

Питання організації оплати праці в Україні досліджували О. Дороніна, А. Калина, Н. Ткаченко, К. Крищенко, Н. Лукьянченко, С. Соломонов та інші. Не зважаючи на велику кількість напрацювань та розглянутих питань, відсутні дослідження, присвячені покращенню організації обліку розрахунків з оплати праці за зміни законодавства та господарських умов.

Організація обліку рахунків з оплати праці є відповідальною і трудомісткою роботою, яку потрібно здійснювати за відведений термін. Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 966 - XIV, для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство може самостійно обрати форму його організації, розробити структуру, призначити відповідальних осіб, затверджувати форми первинних документів та графік документообігу тощо [1, с. 2].

Відповідними вимогами щодо організації обліку оплати праці є визначення цілей, системи показників й рахунків. Отож, головними завданнями організації обліку праці є:

- контролювати дотримання кількісного складу робітників, використання робочого часу й додержання трудової дисципліни;

- визначати кількість відпрацьованого часу та виробленої продукції, перевірка виконання норм виконаної роботи, обчислювати заробітну плату кожному працівникові, розподіляти нараховану заробітну плату за напрямами витрат;
- проводити розрахунки працівників фірми щодо заробітної плати, з бюджетом щодо утриманих податків і Пенсійним фондом стосовно нарахування єдиного соціального внеску, контролювати витрати фонду оплати праці, складати звітність тощо.

Оплата праці працівників, що знаходяться у трудових відносинах з підприємствами незалежно від форм власності й господарювання, може регулюватися за допомогою встановлення: 1) державного розміру мінімальної заробітної плати; умов і розмірів оплати праці; оподаткування прибутків працівників; 2) угодами, що укладаються на державному, регіональному та міжнародному рівнях. Регулювання оплати праці на рівні підприємства включає розробку, узгодження й застосування внутрішніх нормативних документів про: заробітну плату, видання премій за виконання виробничих завдань, винагороду за результатами виконаної роботи за рік тощо[2, с. 23].

Облік оплати праці в Україні здійснюється відповідно до:

- чинних нормативно-правових актів;
- міжнародних та регіональних угод;
- колективних та трудових договорів;
- інших внутрішніх нормативних документів підприємств [3, с. 19].

Положення про оплату праці є одним з основних інструментів, що характеризує порядок організації оплати праці на підприємстві, суми основної та додаткової заробітної плати, порядок нарахування премій працівникам, Цей документ має включати інформацію про:

- загальні принципи організації оплати праці на підприємстві;
- штатний розклад;
- побудову тарифної оплати праці з урахуванням інструкцій за посадами й професіями тарифних ставок та окладів або порядку розрахунку, на основі результатів роботи робітника;
- інші системи виплати премій, які прийнято використовувати на підприємствах та шкали преміювання [4, с. 22].

Тарифна система є фундаментом організації оплати праці, яка заснована на: тарифній сітці, тарифній ставці, схемі посадових окладів і тарифно-кваліфікаційній характеристиці, згідно з ч. 1 ст. 96 КЗпП. Упровадження тарифної сітки визначає суму тарифної ставки робітника в прямій залежності від його кваліфікації. Це досягається за допомогою використання тарифних коефіцієнтів, які встановлюють співвідношення між розміром тарифної ставки й тарифною ставкою першого розряду [5, с. 153].

Ця система підлягає частому реформуванню, усі заходи якої спрямовані на удосконалення механізмів державного й колективно-договірного регулювання заробітної плати, пошук шляхів і механізмів її зростання, посилення захисту прав працівника на її своєчасне одержання.

Важливим елементом при розрахунку розміру винагороди за підсумками роботи за рік є стаж роботи. Це особливий вид премії, який дозволяє підвищити

зацікавленість робітників у покращити ефективність та якість продукції. Ураховуючи фінансові можливості фірми можуть розроблятися різні документи для мотивації персоналу та впроваджуватися й інші системи виплат надбавок, бонусів та премій [7, с. 63].

Упровадження таких субрахунків дозволить розмежувати витрати на оплату, які входять до фонду оплати праці та здійснювати контроль за цими виплатами.

В Україні практично працює законодавча база з регулювання оплати праці згідно з міжнародними трудовими нормами, які існують у ринковій економіці, але цей механізм у повному обсязі не використовується, особливо в договірному регулюванні рівня оплати праці. Щодо удосконалення організації обліку праці та її оплати на підприємствах, то вони мають базуватись на оптимізації тарифного контролю за заробітною платою, таких як:

- упровадження тарифної системи за допомогою впровадження тарифних ставок відповідно до рівня кваліфікації працівника;
- установа гнучких форм і систем оплати праці;
- колективне регулювання заробітної плати.

Залучаючи певні новачки у організацію обліку оплати праці, адміністрація фірми має підходити до такого питання обґрунтовано, враховувати доцільність, використовувати дослідження зарубіжних та вітчизняних науковців. При розробці внутрішніх документів (положення про оплату праці, виплату премій та інші), потрібно:

- упроваджувати практику персоналізації ставок і окладів робітникам, що є найбільш кваліфікованими та орієнтованими на підвищення продуктивності праці;
- ураховувати особливості даної галузі, зокрема при створенні системи мотивації, використовувати спеціальні, специфічні фактори оцінок робіт для методу бальної системи нарахування премій, для кожної категорії персоналу, посилювати регуляторну і стимулюючу функції заробітної плати.

Використані джерела:

1. Давидова К. Складаємо обліковий регламент на наступний рік К. Давидова Баланс. - 2008. - № 99.-С . 2 -4 .
2. Рожнов В. Організаційно - нормативні документи підприємства В. Рожнов П Заробітна плата. -2006. - № 1. - С. 9 -1 4 ; № 2. -С . 22-25.
3. Пантелійчук Л. Про особливості відображення на рахунках бухгалтерського обліку рахунків за виплатами працівникам І.Л. Пантелійчук Праця і зарплата. -2008. - № 9. -С . 17-21.
4. Горицька Н. Виплата заробітної плати: строки і відповідальність Н. Горицька Заробітна плата. -2006. - №3. - С. 18-24.
5. Чацкіс Ю.Д. Організація бухгалтерського обліку: [навчальний посібник] / Ю.Д. Чацкіс, Е.С. Гейер, О.А. НаумчукК.: Центр учбової літератури, 2011. - 564с.
6. Мещерякова М. В., Кузуб М. В. Вплив науково-технічного прогресу на ведення бухгалтерського обліку. URL:www.ksau.kherson.ua/files/konferencii/20201022/36ірінник_листопад_2020.pdf#page=318.
7. Бруханський, Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін : / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 114 с.
8. Радченко Д. В., Кузуб М. В., Документація як складовий елемент методу бухгалтерського обліку/– Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – с. 218-221.